

NÄLKÄPELIN TEKIJÄLTÄ

SUZANNE COLLINS

WSOY

YLISMAAN GREGOR

ALISMAAN TARINAT 1

YLISMAAN GREGOR

ALISMAAN TARINAT 1

**SUZANNE
COLLINS**

SUOMENTANUT HELENE BÜTZOW

**Werner Söderström Osakeyhtiö
Helsinki**

Englanninkielinen alkuteos *Gregor the Overlander*

Copyright © 2003 by Suzanne Collins. All rights reserved.

Published by arrangement with Scholastic Inc., 557 Broadway,
New York, NY 10012, USA.

Suomenkielinen laitos © Helene Bützow ja WSOY 2013

Runot suomentanut Juhani Lindholm

ISBN 978-951-0-39535-6

Painettu EU:ssa

Äidille ja isälle

ENSIMMÄINEN OSA
Putoaminen

Ensimmäinen luku

Gregor oli pitänyt otsaansa kaihdinta vasten niin pitkään, että kulmakarvojen yläpuolelle oli painunut pieni ruutukuvio. Hän siveli kohoumia sormillaan ja tukahdutti halunsa karjahtaa alkukantaisesti kuin luolamies. Hänen rinnassaan paisui jo pitkä, kurkkuääninen ulvonta, joka oli varattu todellisiin hätätilanteisiin – esimerkiksi siihen, että sattui törmäämään sapelihammas-tiikeriin ilman nuijaa tai tuli pääsi sammumaan jääkaudella. Gregor meni niinkin pitkälle, että avasi suunsa ja veti keuhkot täyteen ilmaa, ennen kuin kumautti päätä taas kaihdinta vasten äännähtäen samalla hiljaa ja tukahtuneesti. ”Argh.”

Ja mitä huutaminen olisi hyödyttänyt? Se ei muuttaisi mitään. Ei hellettä, ei pitkästyminen, ei kesää, joka oli loputtomana hänen edessään.

Gregor harkitsi jo sitäkin, että herättäisi kaksivuotiaan pikkusiskonsa Bootsia saadakseen jotakin muuta ajateltavaa, mutta lopulta hän antoi Bootsia jatkaa

uniaan. Bootsilla oli ainakin mukavan viileää ilmastoidussa makuuhuoneessa, jossa hän nukkui mummin ja seitsemänvuotiaan Lizzie-siskon kanssa. Se oli koko asunnon ainoa ilmastoitu huone. Tosi kuumina öinä Gregor ja äiti saattoivat levittää peitot makuuhuoneen lattialle ja nukkua niiden päällä, mutta silloin heitä oli huoneessa viisi, joten siellä ei ollut viileää vaan haaleaa.

Gregor haki jääkaapista jääpalan ja hieroi sillä kasvojaan. Hän katsoi ulos pihalle ja näki kulkukoiran nuuskivan yli äyräidensä pursuavaa jäteastiaa. Koira nosti tassunsa astian reunalle ja kallisti sitä niin, että jätteet levisivät jalkakäytävälle. Gregor huomasi pari varjomaista hahmoa, jotka kipittivät seinustalla, ja irvisti. Rottia. Niihin ei koskaan oikein tottunut.

Muuten piha oli autio. Tavallisesti se oli täynnä lapsia jotka pelasivat palloa, hyppäsivät narua tai kiikkuivat natisevassa kiipeilytelineessä. Mutta leiribussi oli lähtenyt tänä aamuna, ja kaikki lapset neljästä neljääntoista ikävuoteen olivat matkustaneet pois. Kaikki paitsi yksi.

”Ikävä juttu, kulta, mutta sinä et voi lähteä”, äiti oli sanonut Gregorille muutama viikko sitten. Gregor oli nähnyt äidin ilmeestä, että tämä oli aidosti pahoillaan. ”Jonkun on hoidettava Bootsia sillä aikaa, kun minä olen töissä, ja me kumpikin tiedämme, ettei mummita ole enää siihen.”

Tietysti Gregor tiesi sen. Viimeksi kuluneen vuoden

aikana mummi oli ollut vain ajoittain läsnä tässä todellisuudessa. Yhdessä hetkessä hänen ajatuksensa kulki kristallinkirkaasti, mutta jo seuraavassa hetkessä hän sanoi Gregoria Simoniksi. Kuka oli Simon? Siitä Gregorilla ei ollut aavistustakaan.

Vielä muutama vuosi sitten kaikki olisi ollut toisin. Äiti teki vain osapäivätyötä, ja isä oli yläkoulun luonnontieteiden opettaja, jolla oli pitkä kesäloma. Isä olisi hoitanut Bootsia. Mutta sen jälkeen kun isä oli eräänä iltana kadonnut, Gregorin rooli perheessä oli muuttunut. Hän oli vanhin lapsi, joten hän oli joutunut ottamaan paljon kannettavakseen.

Gregor sanoikin äidille: ”Ei se mitään. Leirit ovatkin vain kakaroita varten.” Gregor oli vielä kohauttanut olkapäitään osoittaakseen, etteivät leirin kaltaiset jutut jaksaneet kiinnostaa yksitoistavuotiasta. Syystä tai toisesta äidin ilme oli muuttunut vain entistä surullisemmaksi.

”Haluatko, että Lizziekin jää kotiin? Sinulle seuraksi”, äiti oli kysynyt.

Lizzien kasvoilla oli käväissyt kauhistunut ilme, kun hän oli kuullut kysymyksen. Hän olisi todennäköisesti purskahtanut itkuun, jollei Gregor olisi torjunut ehdotusta. ”Mitä turhia, antaa Lizzien mennä. Pärjään ihan hyvin Bootsin kanssa.”

Joten tässä Gregor nyt oli. Eikä pärjännyt hyvin. Ja

miten olisi pärjännytkään, jos ainoaa kesäseuraa olivat kaksivuotias sisko ja mummi, joka luuli häntä joksikin Simoniksi –

”Simon!” Gregor kuuli mummin huutavan makuuhuoneessa. Gregor pudisti päätään, mutta samalla hänen oli pakko hymyillä.

”Tullaan, mummi!” hän huikkasi vastauksesi ja ruusautti jääpalan rippeet pieneksi ja nielaisi.

Iltapäivän aurinko yritti päästä sisään verhojen taakaa, ja huone hehkui kultaisena. Mummi makasi sängyssä ohuen puuvillapeiton alla. Peiton kaikki tilkut olivat peräisin puvuista, jotka mummi oli ommellut itselleen vuosien mittaan. Kirkkaina hetkinään hän kertoi Gregorille peiton kankaista. ”Tämä pilkullinen alppimekko oli minulla päällä Lucy-serkun valmistujaisissa kun olin yhdentoista, tämä sitruunankeltainen oli pyhämekko, ja tämä valkoinen tässä on hääpukuni kulma, tosi kuin vesi.”

Nyt ei kuitenkaan ollut kirkas hetki. ”Simon”, mummi sanoi ja vaikutti helpottuneelta nähdessään Gregorin. ”Ajattelin että unohdit eväsastiasi. Kyntäessä tulee nälkä.”

Mummi oli kasvanut maatilalla Virginiassa ja muuttanut New Yorkiin vasta mennessään naimisiin vaa-rin kanssa. Hän ei ollut kotiutunut kunnolla oikeastaan koskaan. Joskus Gregor oli hiljaa mielessään iloinen

siitä, että mummi pystyi omassa päässään palaamaan maatilalle. Se kävi vähän kateeksikin. Oli ikävä kököttää koko ajan asunnossa. Bussi tulisi todennäköisesti näihin aikoihin leirille, ja Lizzie ja muut lapset –

”Geko!” vinkaisi pieni ääni. Sängyn laidan takaa nousi kiharatukkainen pää. ”Nosta!” Boots työnsi leikki-koiran vettyneen hännänpään suuhunsa ja ojensi käsiään Gregoria kohti. Gregor nosti siskonsa korkealle ja pärjyytti vatsaa huulillaan. Boots kikatti ja koira putosi lattialle. Gregor kumartui nostamaan sen.

”Muista ottaa hattu!” mummi sanoi jossakin päin Virginiaa.

Gregor otti mummia kädestä ja yritti kiinnittää hänen huomiotaan. ”Mummi, haluatko kylmää juotavaa? Haenko limsaa?”

Mummi nauratti. ”Limsaako? Onko minulla tänään syntymäpäivä?”

Miten sellaiseen voi vastata?

Gregor puristi mummin kättä ja koppasi Bootsin syliinsä. ”Tulen ihan kohta”, hän sanoi kovalla äänellä.

Mummi nauroi vieläkin itsekseen. ”Limsaa!” hän sanoi silmiään pyyhkien.

Keittössä Gregor kaatoi lasiin jääkylmää limsaa ja laittoi Bootsille maitopullon.

”Kymmä”, Boots ilahtui ja painoi pulloa kasvojaan vasten.

”Niin on, ihanan kylmää”, sanoi Gregor.

Ovelta kuuluva koputus sai hänet säpsähtämään. Ovisilmä oli ollut käyttökelvoton viimeiset neljäkymmentä vuotta, ja hän huusi oven läpi: ”Kuka siellä?”

”Minä, rouva Cormaci, poikakulta. Lupasin äidillesi tulla neljältä vahtimaan mummiasi!” kuului oven toiselta puolelta. Gregor muisti pyykit, jotka hänen oli määrä pestä. Ainakin hän pääsisi ulos asunnosta.

Hän avasi oven ja näki rouva Cormacin, joka näytti nuukahtaneen helteessä. ”Hei! Eikö tämä ole kamaa? En jaksaisi millään tätä kuumuutta!” Rouva Cormaci tuli nopeasti sisään taputellen kasvojaan vanhalla huivilla. ”Voi sinua, onko tuo minulle?” hän kysyi, eikä Gregor ehtinyt vastata, kun hän jo kulautteli limsaa ahnaasti kuin aavikolle eksynyt.

”Totta kai”, Gregor mutisi ja meni keittiöön hakemaan uutta lasillista. Hänellä ei ollut mitään rouva Cormacia vastaan, ja tänään oli suorastaan helpotus tavata hänet. Mahtavaa, ensimmäinen päivä ja sen kohokohta on retki pyykkitupaan, Gregor ajatteli. Syyskuussa todennäköisesti jo puhelinlaskun tulo saa minut ratkeamaan riemusta.

Rouva Cormaci ojensi lasinsa täytettäväksi. ”No niin, nuori herra, milloin saan ennustaa sinulle tarot-korteista? Minullahan on sellainen lahja”, hän sanoi. Rouva Cormaci kiinnitti postilaatikoiden luo ilmoituksia,

joissa tarjottiin tarot-ennustajan palveluksia kymmenen dollaria kerta. ”Mutta sinulta en veloita mitään”, hän sanoi aina Gregorille. Gregor oli aina kieltäytynyt, sillä hänellä oli sellainen kalvava epäily, että loppujen lopuksi kysymyksiä esittäisi rouva Cormaci eikä niinkään hän. Kysymyksiä, joihin Gregor ei voisi vastata. Kysymyksiä isästä.

Gregor mutisi jotakin pyykeistä ja paineli hakemaan niitä. Rouva Cormacin tuntien hänellä oli todennäköisesti tarot-pakka taskussaan.

Pyykkituvassa Gregor lajitteli vaatteet parhaan kykynsä mukaan. Valkoiset, tummat, värilliset... mitä pitäisi tehdä Bootsin mustavalkoraidallisille sortseille? Gregor heitti ne tummien kasaan peläten pahoin, että ratkaisu oli väärä.

Useimmat vaatteet olivat jo entuudestaan ikään kuin harmahtavia – vanhuuttaan, eivät väärän pyykkäämisen takia. Gregorin kaikki sortsit olivat tavallisia talvi-housuja, joiden lahkeet oli katkaistu polven kohdalta, ja viimevuotisista T-paidoista vain muutama mahtui vielä päälle, mutta väliäkö sillä, jos hän joutuisi olemaan koko kesän neljän seinän sisällä.

”Pallo!” huusi Boots hädissään. ”Pallo!”

Gregor työnsi kätensä kuivausrumpujen väliin ja onki sieltä vanhan tennispallon, jonka perässä Boots oli juossut ympäri huonetta. Gregor nyppi kuivausnukan pois

ja heitti pallon pyykkituvan poikki. Boots lähti sen perään kuin koiranpentu.

Jo on sotku, Gregor ajatteli naurahtaen. Tahmea, kokkareinen, suttuinen sotku! Boots oli syönyt lounaaksi munasalaattia ja suklaavanukasta, ja aterian jäännökset näkyivät hänen kasvoissaan ja paidassaan. Hän oli värittänyt kätensä vesiliukoisella tussilla violeteiksi, ja Gregor ajatteli, että väri lähtisi ehkä hiekkapuhaltamalla. Bootsin vaippa roikkui polvissa. Tällä helteellä sortsitkin olivat liikaa.

Boots juoksi Gregorin luo pallo kourassaan, ja hänen hiuksiinsa oli tarttunut kuivaajan nukkaa. Hän ojensi palloa säteilevä hymy hikiällä kasvoillaan. ”Boots, miten sinä olet aina noin iloinen?” Gregor kysyi.

”Pallo!” sanoi Boots ja pukkasi Gregorin polvia päällään saadakseen tähän vähän liikettä. Gregor heitti pallon pesukoneiden ja kuivausrumpujen välissä olevalle käytävälle. Boots säntäsi sen perään.

Palloleikin jatkuessa Gregor yritti muistella, milloin oli itse viimeksi ollut yhtä iloinen kuin Boots nyt pallonsa kanssa. Viimeksi kuluneiden parin vuoden aikana oli ollut muutama mukava hetki. Koulun bändi oli päässyt soittamaan Carnegie Halliin. Se oli ollut siistiä. Gregor oli jopa soittanut pienen soolon saksofonillaan. Soittaessa kaikki tuntui aina paremmalta: oli kuin sävelet olisivat vieneet hänet aivan toiseen maailmaan.

Myös maastajuoksu oli kivaa. Siinä sai jatkaa voimiansa äärirajoille asti, ja kaikki muu kaikkosi mielestä.

Mutta jos Gregor oli itselleen rehellinen, hänen oli myönnettävä, että hän oli kokenut aitoa iloa tai onnea viimeksi vuosia sitten. Tarkasti ottaen kaksi vuotta, seitsemän kuukautta ja kolmetoista päivää sitten, hän ajatteli. Hänen ei tarvinnut laskea, sillä luvut putkahtivat automaattisesti mieleen. Hänellä oli jokin sisäinen lasikin, joka tiesi aina täsmälleen, kuinka kauan isä oli ollut poissa.

Boots saattoi olla onnellinen. Hän ei ollut vielä syntynytäkään, kun se tapahtui. Lizzie oli ollut vasta neljävuotias. Gregor sen sijaan oli ollut kahdeksanvuotias ja muisti oikein hyvin kaiken, esimerkiksi hätäantyneet puhelut poliisille, joka oli suhtautunut välinpitämättömästi siihen, että isä oli kadonnut kuin tuhka tuuleen. Poliisit olivat selvästi ajatelleet, että isä oli vain häipynyt. He olivat jopa vihjailleet toisesta naisesta.

Se ei pitänyt paikkaansa. Gregor tiesi vuorenvarmasti, että isä rakasti äitiä, rakasti häntä ja Lizzietä ja olisi rakastanut Bootsia.

Mutta toisaalta – miten hän oli voinut lähteä sanaakaan sanomatta?

Gregor ei voinut uskoa, että isä hylkäisi perheensä noin vain. Myönnä se, hän kuiskasi itselleen. Isä on kuollut. Tuska löi Gregorin lävitse. Se ei ollut totta. Se

ei voinut olla totta. Isä tulisi takaisin siksi että... siksi että... siksi että mitä? Siksikö, että Gregor halusi sitä niin hartaasti että sen oli pakko toteutua? Siksikö, että he tarvitsivat isää? Ei, ajatteli Gregor. Siksi, että minä tunnen sen. Tiedän, että hän tulee takaisin.

Pesuohjelmat olivat pyörineet loppuun, ja Gregor työnsi pyykit kuivausrumpuihin. ”Ja kun isä tulee takaisin, hänellä on parasta olla hyvä selitys poissaololleen”, Gregor mutisi paikatessaan rummun luukun kiinni. Esimerkiksi sellainen, että hän sai iskun päähänsä ja unohti kuka oli. Tai avaruusolennot sieppasivat hänet. Televisiossa ihmisiä joutui tuon tuostakin avaruusolentojen kaappaamiksi. Ehkä sellaista tapahtui.

Gregor pohti eri vaihtoehtoja paljonkin mielessään, mutta kotona isästä puhuttiin harvoin. Heillä oli sanaton sopimus siitä, että isä palaisi. Naapurit ajattelivat, että hän oli vain häipynyt tiehensä. Aikuiset eivät sanoneet sitä ääneen kuten eivät useimmat lapsetkaan, sillä puolella lapsista oli vain yksi vanhempi. Vieraat ihmiset esittivät joskus kysymyksiä. Ensimmäisen vuoden ajan Gregor oli yrittänyt kertoa asian todellisen laidan, mutta sitten hän oli sepittänyt tarinan siitä, kuinka vanhemmat olivat eronneet ja isä asui Kaliforniassa. Se oli valetta, mutta ihmiset uskoivat sen, kun taas totuutta ei uskonut kukaan. Mikä totuus nyt sitten olikin.

”Kun isä tulee kotiin, voin viedä hänet –” Gregor sanoi ääneen mutta vaikeni heti. Hän oli ollut vähällä rikkoa sääntöä. Sääntö oli sellainen, ettei hän saanut ajatella, mitä tapahtuisi isän paluun jälkeen. Ja koska isä voisi palata hetkellä millä hyvänsä, Gregor ei antanut itselleen lupaa ajatella tulevaisuutta lainkaan. Hänellä oli sellainen merkillinen tunne, että jos hän kuvittelisi oikeita tapahtumia, esimerkiksi sitä että isä olisi ensi jouluna kotona tai ryhtyisi valmentamaan maastojuoksujoukkuetta, ne eivät toteutuisi koskaan. Sitä paitsi jotkut haaveet tuottivat kyllä iloa, mutta paluu todellisuuteen oli aina entistä tuskallisempaa. Sääntö siis oli mikä oli. Gregorin oli keskityttävä nykyhetkeen, ja tulevaisuus pitäisi huolen itsestään. Gregor tiesi itsekkin, että toimintamalli ei ollut paras mahdollinen, mutta hän ei ollut keksinyt parempaakaan keinoa selvitä päivästä toiseen.

Gregor havahtui siihen, että Boots oli huolestuttavan hiljaa. Hän katsoi ympärilleen ja säikähti, kun ei nähnyt siskoaan heti. Sitten hän huomasi, että viimeisestä kuivausrummusta pisti esiin kulunut vaaleanpunainen san-daali. ”Boots! Heti pois sieltä!” Gregor sanoi.

Bootsia oli pakko pitää tiukasti silmällä, jos lähistöllä oli sähkölaitteita. Pikkusisko rakasti pistokkeita.

Gregor lähti kiireen vilkkaa pesutuvan poikki, kuuli metallisen kalahduksen ja sitten Bootsin naurun. Mah-tavaa, hän purkaa jo kuivausrumpua osiin, Gregor ajat-

teli ja lisäsi vauhtia. Kun hän pääsi peräseinän luo, häntä kohtasi kummallinen näky.

Vanhan ilmastointikanavan metalliristikko oli auki ja roikkui yläreunan kahden ruosteisen saranan varassa. Boots kurkisteli seinässä olevaan neliömäiseen aukkoon, jonka sivut olivat suunnilleen kuusikymmentäsenttiset. Gregor oli pysähtynyt vähän kauemmaksi eikä erottanut aukossa muuta kuin pimeää. Mutta sitten jokin haituva... mitä se oli? Höyryäkö? Vai savua? Se ei näyttänyt kummaltakaan. Aukosta kohosi merkillistä usvaa, joka kietoutui Bootsin ympärille. Boots ojensi uteliaasti kätensä ja kumartui eteenpäin.

”Älä!” karjaisi Gregor syöksähtäen eteenpäin, mutta pieni Boots näytti jo imeytyneen ilmastointikanavaan. Gregor ei jäänyt miettimään vaan työnsi päänsä ja hartiansa aukosta sisään. Metalliritilä kopsahti hänen päähänsä. Seuraavaksi hän tajusi putoavansa alas, yhä syvemmälle tyhjyyteen.

Toinen luku

Gregor kääntyi ilmassa yrittäen löytää sellaisen asennon, ettei putoaisi Bootsin päälle, kun kellarin lattia tulisi vastaan, mutta ilmalento ei pysähtynyt. Sitten hän muisti, että pesutupa oli kellarissa. Minne he siis tarkasti ottaen olivat pudonneet?

Usvahattarat olivat tihentyneet sakeaksi sumuksi, joka hehkui kelmeää valoa. Gregor näki vain pari metriä joka suuntaan. Hän hamuili valkoista sumua epätoivoisesti saadakseen jostakin kiinni, mutta käsiin ei osunut mitään. Hän syöksyi alaspäin sellaista vauhtia, että vaatteet pullistelivat purjeina hänen ympärillään.

”Boots!” Gregor mylvi, ja ääni kimposi aavemaisesti takaisin. Täytyyhän täällä olla seinät, Gregor ajatteli. Hän huusi uudestaan: ”Boots!”

Jostakin syvemmältä kuului heleä kikatus. ”Geko luujaa!” sanoi Boots.

Hän luulee olevansa isossa liukumäessä tai jossakin sen tapaisessa, Gregor ajatteli. Mutta hän ei ainakaan

ole peloissaan. Gregoria sen sijaan pelotti kummankin edestä. Olivatpa he pudonneet mihin ihmeaukkoon tahansa, sillä oli pakko olla pohja. Ilmassa kieppuminen saattoi päättyä vain yhdellä tavalla.

Kaikki oli kuin suoraan niistä painajaisunista, joita Gregor joskus näki. Hän oli niissä jossakin korkealla, minne hänellä ei olisi pitänyt olla mitään asiaa, esimerkiksi koulun katolla. Kun hän käveli reunaa pitkin, kiinteä rakenne jalkojen alla alkoi yhtäkkiä upottaa, ja hän putosi. Kaikki hävisi, ja jäljelle jäivät vain putoamisen tunne, lähestyvä maankamara, kauhu. Juuri ennen maahan iskeytymistä Gregor heräsi hiestä märkänä ja sydän takoen.

Unta! Nukahdin pesutupaan, ja tämä on sama vanha päätön uni, Gregor ajatteli. Niinpä tietysti! Mitä muutakaan se voisi olla?

Ajatus unesta rauhoitti Gregoria, ja hän alkoi arvioida putoamiskorkeutta. Hänellä ei ollut kelloa, mutta sekunteja pystyi laskemaan kuka tahansa.

”Yk-si... kak-si... kol-me...” Seitsemänkymmenen kohdalla Gregor luovutti ja alkoi taas joutua paniikkiin. Eikö putoaminen loppunut johonkin unessakin?

Samalla hetkellä Gregor huomasi, että sumu oli alkanut hiukan hälvetä. Hän erotti sileän, kaarevan seinän. Vaikutti siltä, että hän putosi alas isossa, pimeässä putkessa. Alhaalta kävi veto. Viimeisetkin sumukiehkurat haihtuivat, ja Gregorin vauhti hidastui. Vaatteet laskeu-

"Jokainen ihminen kantaa omaa kohtaloaan."

Kun 11-vuotias Gregor ryömii pikkusiskonsa Bootsin perässä kotitalon pyykkituvan ilmanvaihtokanavaan, hän putoaa New Yorkin alla sijaitsevaan hämäärään Alismaahan. Siellä Regalian kaupungin ihmiset elävät vaivalloisessa sovussa jättimäisten torakoiden, lepakoiden, hämähäkkien ja rottien yhdyskuntien kanssa.

Vaikka uudet tulokkaat järkyttävät Alismaan herkkää tasapainoa, ylismaalaista pelastajaa on jo kaivattu. Nuori kuningatar Luxa valtakuntineen on ajautumassa sotaan verivihollistaan rottakuningas Gorgeria vastaan, ja kotiaan kaipaava Gregor suostuu vastahakoisesti mystisen Harmaan ennustuksen lupaaman soturin rooliin. Tästä alkaa vaarallinen matka halki Alismaan – kenties ainoa keino pelastaa valtakunta tuholta ja päästä Gregorin vuosia sitten kadonneen isän jäljille.

Ylismaan Gregor on vastustamattoman viehättävä fantasiasseikkailu. Yhdysvaltalaisen Suzanne Collinsin esikoisromaani aloittaa viisiosaisen fantasiasaagan, joka tasoitti tietä tekijän Nälkäpeli-trilogian myöhemmälle maailmanmenestykselle.

